

A. 1546.

Riner, H

Muisted,
pärlid

A. 1546.

Muistsed pärlid.

—————

Injad wana-rahwa jutud
ja lõpetuseks
mõned tõeste süündinud lood.

Kokku kogunud
H. K i n c k,
kooliõpetaja.

Tartus, 1884.
Trükitud J. D ja kuluga.

Esensuri poolest lubatud. — Tartus, 23. Veebruaril 1884.

ENSV. TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

22930

Trükitud A. Grenzsteini trükitöjas Tartus.

G e s f ö n e .

Armas jutu sõber!

Sinu käes on praegu üks juturamat, mis muinasjutu ja mõne tõeste sündinud looga Sinu igawat aega tahab kafulikult ära wiita.

Muinasjutud on rahwa suuremata wara, mis nooruse nurmel ette on toodud ja aegade jooksul jutuks loodud. —

Sõber, kui Sa neid ei usu, ütlen ma Sulle, et Sa tark oled — põlgad Sa aga neid, siis tähendan Sind rumalaks.

Wõtke, lugege ja lõbustage endi noort waimu ja tundke ka muinasjutus seda tähtsat sõna: „Kurjus leiab igaford oma teenitud palka, auusus ja häädus ehivad õiglase rinda!“

Mine siis raamatukene mu armsa suguwendade sekka ja jaga neile meelejahutust!

Aleksejewski mõisas,
Weebruari kuul 1884.

Seda soowib

Wäljaandja.

---

20. Mart
1886

No. 6011

S. Kuidman

1.

Tasuja

Neli wenda.

Ühel isal oli neli ärksa meelega, tublit ja priske poega. Nende isa koht oli tõdistest kohtadest kaugel ja seeläbi saidwad poisid üksikult üles kaswatatud. — Neg lendas kiirel sammul ja poisike, kes karjaseks õitsmal aasal oli laulnud — kandis nüüd mehe nime. — Kõik need neli poisiki oliwad juba meheks kaswanud. Sääl ütles ühel päewal isa nende wastu: „Kuulge poisid! Teie olete senniajani kui karud pesas rahulikult elanud, nüüd aga peate maailma sisse minema ja igäiks oma tahtmise järele enesele ühe kunst-ammeti õppima, et siis tagasi tulles mulle mõiksite rõõmu teha. — Neli aastat annan teile õppimise ajaks, — pääle seda aega peate jälle kodu tagasi tulema!”

Poisid pidiwad kasku kuulma ja tõtasiwad teele. Paunad seljas ja reisikapid käes astusiwad nad isamaja õuest wälja. Sumalaga jätmiseks kõlas läbi õrna õhu waike ja tasane laul:

„Iha, ema jääte maha,
 „Kaugel ära ruttame,
 „Ei teid kurvastada taha,
 „Käsku täitma töttame!“ —

„Neli aastat, — seda aega,
 „Siis me' jälle tuleme,
 „Tarkuse ja kunsti mäega,
 „Ghitatud oleme!“ — —

Laul wakis ja noored mehed kadusi-
 wad waatajate filmist — nende teereis
 wiis neid ilma siise. — Krua ja kawa
 kõnõsiwad nad edasi, kummi korraga nende
 tee nelja harusse lahkus. Wennad pidasi-
 wad nõuu ja arwasiwad, et see parent on
 kui igaiüks oma teed mööda saannub ja
 nõndawiiši ise oma õnne katsub, sest kui
 nad ühte oleksiwad jäänud, ega nad siis
 kõik õnne poleks leidnud. — Kuida mõteldud
 nõnda tehtud. — Enne aga tõutasiwad
 nad üksteisele kindlaste, et igaiüks nelja
 aasta pärast, punkt nimetatud ajal uueste
 sellesama koha pääl on — ja et siis kõik
 jälle ühes kodu poole tagasi pöörawad. —
 Nõnda lahkusiwad sõbrad ja tõtasiwad iga-
 üks oma õnne otsima.

Esimese wennale juhtus kõige esite
 üks mees wastu ja kutsus teda enese juurde
 ammetit õppima ning ütles: „Mina õpetan
 sind warastama; aga nii salaja ja kunst-

lifult, et keegi elam hing ei kuule ega aru jaa." — „See on küll üks kuri töö“, ütles wend, „aga fiiski olgu pääle; sest esimest õnne ei pea ialgi põlgama: ma tulen sinuga!“ —

Tõise wennale juhtus ka üks mees wastu tulema ja kutsus teda oma juurde ammetit õppima ning lubas teda oma pita-filmaga (kiitriga) waatamises kunstnikuks õpetada; nimelt nii, et ta ühest ilmaotsast tõise wõib waadata ja kõige wäiksemad loomad ja jaud looduse sees wõib ära näha. Tõine wend läks sellega.

Kolmanda juhtus lugu kolmandama wenna kätte. Seda kutsus üks küt enese juurde õppima ja lubas teda nii osawaste lastma õpetada, et ta ka kõige wäiksema looma wõib furnuks lasta. Ka see wend wõttis ammeti wastu ja sammus küt juurde õppima.

Neljandama wenna lugu oli karwa päält niisamasugune, ainult selle wahega, et tema mitte wargaks, kütiks ega jahimeheks ei õppinud. Teda kutsuti rätsepaks õppima. Noh, seda ma arwan, mõtles ta, sest see on hää ammet ja rätsepad saawad ju alati sea liha, kana mune ja kartuhwli poolestid süüa. Nõõmuga läks ta oma ammetit õppima. Päälegi lubas

meister teda nõnda õpetada, et ta ka puust, rauast, wasest jne midagi wõis kokku õmmelda.

Neg astus rutulisel sammul minewiku meresse, ja — neli aastat olivad peagi möödas.

Ragu üteldud, nelja aasta pärast nimetatud päewal olivad kõik wennad tuttawal kohal, tee lahkme pääl koos ja hakasiwad isa maja poole sammuma. Mis ammetit keegi nendest oli õppinud, seda teawad auustatud lugijad juba ja sellepärast ei maks mull sellest enam rääkida. — Nad sammusiwad kodu poole. Isa wõttis neid rõõmuga wastu ja küsis igaühelt tema õpitud ammeti järele. Pojad jutustasiwad oma juhtumised ja ammeti õppimised, kuidas see kõik sündinud, mis meie juba teame. Pääle küsimiste hakkas isa nende ammetit proowima. Esiteks ütles ta pikafilma mehele: „Waata, siin toa taga on üks suur kuusk ja säääl otjas windi (üks wäikene lind) pesa, wõta oma riist ja waata, mitu muna säääl pesas on!“ — Nuttu tõmmas kästud oma pikafilma, waatas ja ütles: „Säääl pesas on wiis muna.“

Nüüd sai waras kindla käsu, et ta ilma linnu teadmata need munad sääält

pidi ära tooma. See sündis. Olivad munad maas, siis wõttis isa ja pani nõnda nad ühe laua pääle, et iga nurga pääle üks ja järeljäädaw keskele tuli. — Nüüd ütles ta kütile: „Oled sa osaw omas ammetis, siis lasse need munad kõik ühe pauguga puruks!“ — Kütt tõmmas püssi, sihtis, pauk käis ja munakooredki olivad kõik puru. — Pääle seda andis isa rätsepale käsku: Sina pead need munad jälle kokku nõeluma, mis ka sündis ning waras wiis nad pesasse tagasi, kust nelja päewa pärast windid wälja tulivad. Tähenduseks, et rätsepp neid oli nõelunud, oli ja on praegugi igal windil punane joon selja pääl.

„Nüüd pojad!“ ütles isa, „olete teie oma ammetit hästi ülesse näidanud ja auuaste õppinud, sellepärast peame ära ootama, kust teie omale ammetiwäärilist tööd wõite saada, ja eneste nimele auu teha. Ei läinud ka kuigi kaua aega, jääl helises kisa läbi riigi: Üks lendaw madu olla kuninga tütre ära riisunud! Kuningas tõutas sellele, kes tema tütrat päästab, oma poole kuningriiki ja päälekauba weel — päästetud tütre naiseks anda. — Nüüd tõtasiwad

wennad ammetisse: kiifri mees wöttis oma kiifre, ja waadas, kuhu madu tütreaga oli läinud. Warsti nägi ta teda: madu seisjis ühe mere kaldal ja kuninga tütar istus tema päade wahel. — Sääl ütles nägija mees kütile: „Katsu sina nüüd oma osamust!“ Kütt aga ütles: „Et ma kaugele ei näe, sellepärast ei wõi ma lasta, wõib ju olla, et kuul kuninga tütart trehwaks; aga mingi nüüd waras-wend ja toogu kuninga tütar ära!“ Nõnda sündis ka. Waras-wend läks ja tõi jalaja kuninga tütre uimawa mau sülest ära, nõnda et see midagi ei teadnud. Nüüd hakasiwad nad üle mere minema ja astusiwad selle tarbeks ühe laewa pääle, mis neid kuninga kodurannale pidi kandma.

Parajaste, kui nad kesk merd oliwad, ärgas madu ülesse ja sai pettusest aru. — Tuule tuhinal tõusis ta lendu ja sõudis põgenejatele järele. Ta sai neid kesk merd kätte. — „Katsu nüüd oma õnne ja surma see madu ära“, hüüdsiwad põgenejad kütile ja wiimane täitis käsku. Pauk käis — ja surmaw kuul lendas maule südamesse ning kustutas teda elawate firjast, — aga õnnetus ei jäänud tulemata! Nagu kuul kukkus madu maha ja mattis laewa enese alla, ning

purustas ta koguni ära. Appumise surm oli kõigil filma ees. „Kus häda kõige suurem, jääb abi kõige lähem“, ütleb sellest jutust noorem wanasõna ja see on ka siin tõeks saanud, nimelt rätsepa läbi. — See hafas oma ammetisse ja mõne filmapilgu pärast oli laenu oma endises korras ning algas oma pooleli jäänud kohusid ja kandis päästetuid inimesi kuniinga randa, kus rõõmulik ja auulik wastuwõtmine neile osaks sai. — Müüd tuli arupidamine, sest igaüks wendade seast arwas ennast lubatud palga wääriliseks ja tahtis kuniinga tüdri enesele saada ja seeläbi tõusis nende seas riid.

Kiikre mees kiitles: „Poleks mina mitte näinud, ei oleks keegi päästmise päale wõinud mõelda. Ma pean teda omale saama!“ — Waras aga wastas: „Kõik asjata! Minult mina olen teda oma kunsti läbi ära päästnud, — sellepärast on minul kõige suurem õigus, ta on minu!“ — Kütt aga kostis: „Teie waewalised ja wiletjad! Madu oleks teid kõiki mere pääl ära neelanud, poleks mina teda surruks lastanud: mina olen selle tütre päästja!“ — Sääb rääkis ka rätsepp natukene ja ütles: „Eluga ei oleks teie siia saanud, kui mina mitte laenu koku ei oleks nõelunud;

minu õigus ja töö maksab kõige rohkem, sest ilma selleta hingaksite teie kõik mere põhjas!" —

Ka kuningas hakkas kõnelema ja pajatas: „Mu lapsed! Teil on kõigil õigus, aga et teie kõik minu tütar ei võis saada, siis teen ma järgmiselt kõige paremine: ma annan igaühele teile tüki maad ja hulga raha, siis elage õnnelikult ja rahus!“

„Kõnda on hää! nii ütleb Siirak“, hüüdsivad wennad ja jäiwad rahule.

2.

Kuninga tütar ja konna.

Ennemuiste elas kuskil kaugel maal üks kuningas ja sellel oli pilt ilus tütar. Seesama mängis ühel imeilusjal päeval metsas suure tamme all hõbedase hallika kaldal kuldse õunaga. — Lustilikuid laeneid waadates pildus ta õuna ülesse õhu walda ja püüdis tagasikukkudes käega finni. — Korraga ei olnud käsi oma püüdmise osawust meelde tuletanud ja õun langes hallika woogude põhja ja kadus sellsamal pilgul tema filmist. Sõada ja õnnetus oli suur ja omas lapselikus meeles hakkas ta nutma.

Warsti ilmus hallika põhjast wee pinnale üks konn ja küsis lahke häälega: „Mis sa nutad, kuninga tütar?“ Wiimane õhtas ja rääkis oma õnnetust selge sõnaga ning ütles: „Looge mulle see õun jälle tagasi, ta on mulle väga armas, — ma annan teile wõi poole kuningriiki!“

Konn aga wastas: „Kui lubate mind oma juures magada, siis täidan teie soowi, muidu aga mitte!“

Kuninga tütar lubas, aga mõtles iseeneses: „Kes peaks nüüd üht konna oma juurde wõtma, saadik siis weel temaga ühes magama!“ —

Warsti ilmus konn wee pääle, kuldõuna nähtawale tuues andis ta seda kuninga tütre kätte.

Wiimane tõmmas õuna, pani lippama ja ei waadanud enam tagasi, ehk küll konn kistades hüüdis: „Kuninga tütar, wõta mind ka ligi!“

Ragu öölbud, ei pannud see jellest tähelegi, waid rutas tuule kiirul kodu poole, ja kodu saades wiskas ta ennast woodisse puhkama. Ülesärfades kuulis ta konna ukse taga hüüdma: „Kuninga tütar lase jisse!“ — Kuninga tütrele polnud aga seda mõtetki!

Sääl tuli wana kuningas sinna, see kuulas asjalugu otsast otsani läbi ja ütles tütrele: „Oled ja seda lubanud, siis pead ka oma sõna pidama!“ Nõnda pidi siis kuninga tütar konna oma juurde võtma. Warsti hakas kuninga tütar sööma ja — krap! oli konn laua pääl ja parfis praadi oma nahka. Kuninga tütar laskis kõik rahulikult sündida. Saiwad nad sõõnud, siis pidi kuninga tütar oma harjunud kombe järele lõuna pääle puhkama. „Wõta mind ka!“ hüüdis konn ja karas kuninga tütre juurde woodisse. — Sääl tõmmas kuninga tütar, ise täis wiha, konna, lõi teda wastu seinä puruks ja hüüdis sääl juures: „Nüüd ei saa sa enam magada, sa häbemata konn!“ Sellamal filmapilgul aga kukkus seinä päält ilus noormees põrandule ja seisjis kuningliku neiu ees. — Ta langes neiu kaela, tänas teda oma päästmise eest ning neiu oli temaga koguni rahul.

Kõigel hommikul teatas teener, et üks kuld tõld kuue hobuse ja hulga kraamiga ukse ees seissta ja tuua seda kraami kuninga poja pulmaks. Lühidelt öeldud: küll saiwad ka toredad pulmad! Ja minu wana onu on just üsna ise sääl pulmas

olnud. — Koh sõber! on see jutt sinu meele järele? — Eks ta ole, kostad ja. Koh ma muretsen sulle tõise parema. Noored neiud katsuge ka õunu hallikasse loopida, ehk juhtub mõni selleläbi omale kallima leidma — ja wahest kutsub mind siis hää õpetuse eest ka pulma! Kas on nõnda?

3.

Kaarel ja Leena.

Ennewanast elas üks abielupaar, Kaarel ja Leena väga õnnelikult, iseäranis oli Leena väga waike, tasane, kallimeeleline, aga siiski mitte uhe selle pääle. — Üle kõige ehtis teda wähine näu ilu, mis küll mitte ühe naesterahwa juures pääasi ei ole, — aga et Leena feestpidiste iludustega ehitatud oli, tohime wäljaspoolt iludust ka küll nende sekka lugeda. —

Ragu öeldud, needsamad Kaarel ja Leena elasiwad oma esiwanemate maal õnnelikult. (Lugija peab mõtlema, et see jutt enne orja põlwe sündis.) Rahuinglid kandsiwad neid kätte pääl ja rõõmujumalad puistasiwad lillesi nende elutee pääle.

Aga päife ei paista mitte alati, sagedaste on ka wihmane ja korratu ilm. Nõnda on lugu ka inimese eluga — mõned, kes täna õnneteed sammuvad, wiibivad homme juhtumise korral häda sees. Ja need, kes täna weel õnnetuses õhkasiwad — on homme wahest lootusrikkalt rõõmsad. — Lühidelt: inimese õnn on heitlik!

Sedasama ilusa Leenat oli wanapagan tähele pannud ja tahtis teda omale saada ja selleks otstarbeks kiusas ta Kaarlit mitmesuguse hädaga.

Kaarel ei jõudnud aga kuu vastu panna ja kui kiusatused juba liiale läksiwad, jättis ta selle koha maha ja põgenes tõise kohta. Enesega ei wõtnud ta muud midagi ligi kui Leena ja ühe truu weuhärja, kelle seljas nad mõlemad sõitsiwad ja kes neile sagedaste hääd nõuu teadis anda.

Waewalt oliwad nad paar penikoorimat ära põgenenud kui wanapagan asjast aru sai ja järele hakkas lippama. Sääl ütles härg Kaarli vastu: „Wõta üks puulaast ja wiska selja taha! —

Kaarel tegi seda ja filmapilk kaswas nende selja taha nii paks saaremets, et

wana poisil koguni võimalik ei olnud läbi saada.

„Minge kodu ja tooge minu isa-isa firmes siia!“ hüüdis wana pois ja teenrid rutasiwad käsku täitma. Oli ta firmest saanud, siis hakas raiumine, mis kolm päewa kestis, ennegu läbi sai. Saaremaa wärises ja Kuuramaa kõikus, kui hoobid paukusiwad ja laastud lendasiwad. —

Niipea, kui wana pois metsast läbi oli saanud, tormas ta põgenejate järele ja oli pea nende kannul.

Sääl ütles härg Kaarlile: „Wõta pentäis mulda ja wiska selja taha!“

Kaarel tegi seda ja warsti seisis määratu suur pilwedeni ulataw liima mägi nendel selja taga, nende ja pörgu poisi wahel. —

„Minge ja tooge minule isa-isa labidas kodust! kätatas wana pois teenrite vastu, ja warsti oli labidas sääl. —

Küll nüüd kaewati ja kühweldati, nõnda et kõik maailm tolmu täis oli — siiski pääsis wana pagan wiimati läbi ning oli pea jälle põgenejate ligidal.

Sääl ütles härg waese Kaarli vastu: „Wiska üks till wett selja taha!“ Kaarel

tegi seda ja pea kohises suur järw laeneta-
tates nende selja taga.

Wanapagan tõine pool järwe seda
nähes, kargas kohe järwe ja jõi järwe
tühjaks.

Niüd ütles härg Kaarlile: „Põge-
neda ja enam ei wõi, siis wõta mind ja
kisu lõhki ning wiska neli jalga nelja
tuule poole lajale, — ainult sellel teel
wõin ma sulle edaspidi abi tuua.“ —
Kaarel tegi seda — ja kui see sündinud
oli, seiswad tema ees neli suurt koera. —

Selle aja sees oli Wanapagan järwe
tühjaks joonud ja tuli niüd Kaarlit ja
Leenat kinni wõtma. Niipea aga, kui ta
ligemale tuli, tormaswad koerad tema
kallale ja kiskusiwad teda tubliste.

Wanapagan sai siiski wõidu, ta lõi
kaks koera maha — ja wõttis Kaarli ja
Leena kinni, — ning wiis neid wana
koha pääle tagasi. —

Ülejäänud kaks koera aga püüdsid
teda tihti kiusata ja walmistasiwad talle
sagedaste pääwalu. — Wana koha pääle
tagasi jõudes wõttis Wanapagan Leena
oma juurde ja Kaarlit käsks ta enesele
sauna kütta, kuhu ta siis Leenaga lubas
wihitlema minna. Koerad aga saatis ta

25 wersta pääle, ühest westist jahu tooma — olivad koerad ära läinud, siis läks ise järele ja pani nad sinna kolmekordse uste tahta kinni. —

Et Kaarel tema võimuse all oli, pidi ta käsku täitma ja pani sauna ahju kütti. — Tihti käis ta väljas vaatamas, aga koeri ei olnud veel kuski näha — ilma koeradeta ei olnud aga Kaarlit kuidagi võimalik Wanapagana üle võimust saada.

Tüki aja pärast tuli Wanapagan ja küsis: „On saun kōetud?“ — „Varsti saab,“ kostis Kaarel.

Tüki aja pärast tulid kaks ronka lennates ja ütlesivad Kaarlit vastu: „Wiiwita veel natukene, koerad tulewad pea — ühe ukse on nad juba katki närinud ja näriwad juba tõist.“

Tüki aja pärast tuli ka Wanapagan ja küsis uueste: „On saun walmis kōetud?“ „Varsti saab!“ wastas Kaarel. — „Tee, tee ruttu!“ kāratas Wanapagan ja läks ära.

Mõne minuti pärast lendas üks ronc mööda ja kisendas: „Koad tulewad warsti!“

Waewalt oli ronc filmist kadunud, kui koerad tulises jooksus wahust märjad

sinna jõudsiwad. Nad oliwad ukseid läbi närinud ja nõnda ära pääsenud.

Kohe peitsiwad nad endid sinna ära ja ootasiwad Wanapagana tulekut. Pea tuli ka see. Aga niipea, kui ta uksest sisse astus, kargasiwad koerad tema kallale ja kiskusiwad teda s u r n u k s. Nõnda ei ole siis Wanapaganat enam olemas.

Pääle seda wõisiwad Kaarel ja Leena rahus elada, — ning neil polnud midagi karta, nõnda et tõega ütelda võib:

Ots hää, — kõik hää.

4.

Kawal Hans petab pappi.

Ennemuiste olla kawal Hans kae lõõnud (kihla wedanud), et tema ka papi ära petab. Et Hansul aga kawaluselt puudu ei olnud, siis teinud ta selle nalja järgmisel wiisil ära:

Ta püüdnud 100 wähke finni, wiinud neid öösel kirikusse ja pannud igaühele põlewa küündla selga; ise läbinud ta aga altari juurde ja hakanud oma kuuljatele jutlust ütlema.

Warsti nägi kellamees, et kirikus tulewalgus oli ja teatas seda papile.

See pani oma kirikuriided selga ja tõtas asjalugu vaatama. Kiriku uksest sisse astudes kuulis ta järgmised sõnad: „Mu armsad kaasinglid! Nüüd hakkame jälle minema, — tahab aga keegi maapäälne ligi tulla, see võib tulla, — aga taematee on waewaline! Sääal palus papp, et teda saaks ligi wõetud, mis Hans ka hää meelega tegi. Ta toppis papi ühe koti sisse, loopis wähed pääle ja hafas nüüd minema. Wäljas riputas ta koti oma ree taha ja lastis hobust sõita. Tee pääl tuliwad neile sead wastu ja tussiwad koti kallal. Papi küsimise pääle, mis see on? tähendas Hans, et nad praegu põrgu eestõuest läbi sõidawad.

Edasi sõites juhtusiwad nad anifarja jekka, kes kiskendates sinna ja tänna jooksiwad. Warsti küsis papp: „Mis see kisa tähendab?“ Sääal kostis Hans: „Meie oleme praegu taewa all inglide seas, kes meid oma kiituse=lauluga teretawad.“ — Sääal kaebas papp, et tema naabrid teda waewada; Hans aga tuletas talle meelde, et taematee waewaline olla käia, ja papp jäi rahule.

Nüüd tuli neile üks väikene oja ette, kust Hans papi üle vedas, tähendates, et nad praegu kõige kõrgemas pilvedes olla.

Nõnda wiis Hans papi ühe mõisa forstnasse ja pani sinna sinkide kõrwa puu pääle istuma, kindla käsuga, et säääl wiis tundi ootama peab, kui taewasse tahab saada. Ise läks ta aga kus seda ja tõist.

Hommitul, kui inimesed liha läksiwad tooma — leidsiwad nad waeze papi sääält — tõiwad teda maha ja päästsiwad koti lahti. On see taewas? küsis papp, kui kotist oli wälja astunud; tõised aga seletasiwad ära, kus taewas ta praegu oli olnud. Siis oli papil küll häbi, aga mis säääl parata — pidi häbi kandma. Kawal Hans oli aga oma fihlweu wõitnud. — Mill aga niisugune jutt rahwa sekka saanud, on teadmata. Ta wõib wist wäga wana olla ja umbes sell ajal, kui Katoliku usk meie maal oli, alganud.

5.

Ras on raswane?

(Kõnelelud proua A. W—b—r.)

Wanalajal pidanud wargad wõi rööw-
lid ühe metsa sees olewa furnuaia pääl

forterit, kus nad sagedaste haudade pääle suure tule ülesse teinud ja säääl juures lamanud, teades, et furnuaia pääl neid keegi ei julge eksitama tulla.

Kord olla neid mitu meest sellesama furnuaia pääl koos olnud. Ühed teinud põõsaste wahela suure tule ülesse ja teisid läinud külast lambaid warastama, sest mehed ei olnud keegi weel õhtut sõõnud.

Tuld aga näinud selle kirikupapp ja teatanud asjalugu kõstrile, — kuna siis ühes nõuus ja jõuus asja waatama mindi. Paksu kõhu pärast ei ole papp käia wõinud ja kõster wõtnud teda selga. — Nõnda läksiwad nad üsna rööwlite (waraste) tule ligi, säääl aga ehmatas kõster nõnda, et ta maha kormistas ja seega ka papp maha kukkus.

Sell filmapilgul tõstis rööwel tule ääres omad filmad üles ja waadas sinna poole, kus müdin sündis. Bimeduse pärast ei wõinud ta midagi iseäralikku näha, ta arwas oma seltsimehe olema — kes lambaga külast pidi tulema ja küsis kareda häälega: „Kas on raswane?“

Papp seda kuuldes, et juba „raswa“ järele küsitakse — kargas ülesse ja pani nagu hirm jooksuma, ifka kodu poole, —

mis kõster enne juba oli teinud. Ei nüüd olnud enam paha käia, vaid wanamees lendas kui lind.

Tõised rõõmlid olivad wahel ajal magamast üles tõusnud ja wahtisivad laial filmil üksteise otsa. Mis asjalugu tähendas, ei wõinud nad koguni aru saada ja arwasivad, et kurat ise neid hirmutama on tulnud ning jätsivad seda paika maha ja läksivad sügawasse metsa elama. — Papp aga tänas Jumalat, et weel eluga pääsis.

6.

Maria laps.

(Wanaaegne jutustus — jutustanud proua H. W.)

Muistsel ajal wõtnud Maria ühe tütarlapse taewasse elama, — ta lastnud teda kõig taewa kambriid läbi hulkuda — ainult ühe kambri sisse olnud minemine keeldud.

Kord aga läinud Maria kodust ära ja lapsukene jäänud ainuüksi. Sääal hulkunud ta kõig kohad läbi ja tunginud ta selle „ärakeelatud kambri“ sisse. Sääal aga elanud Jumal — ning kui laps sinna sisse astus, langes tema pääle üks põlew tiir — ja see märk jäi tema külge.

Otsata walguse pärast ei wõinud tema sääl toas mitte seista ja pidi wälja minema.

Warsti tuli Maria kodu ja küsis tema käest: „Käisid sa sääl kambriis?“ laps aga ei tunnistanud mitte waid wastas: Ei. —

Kange-kaeluse pärast wiskas Maria teda taewast alla ja ta kukkus ühe metsa sisse kuhu ta ka elama jäi ja ühe õõnisa puu sees korterit pidas. — Ta oli tumm ja ei wõinud rääkida, sellepärast ei ihal- danud ta ka inimeste hulka sugugi minna.

Tema taewalik iludus oli aga temale weel osaks jäänud ja see täitis iga waa- tajat imestusega.

Kord juhtus, et üks kuningas selles metsas jahti pidas — ja selle puu juurde juhtus, kus nimetatud taewast maha wisa- tud tütarlaps elas. Kuningas imestas tema ilu üle ja wöttis teda, ehk ta küll ei rääkinud, omale prouaks. — Mõne aja pärast sünnitas see proua kuningale ühe poja. Warsti pääle seda ilmus Ma- ria proua juurde ja küsis: „Käisid sa sääl kambriis?“ „Ei,“ andis proua wastuseks: Sääl wöttis Maria tema lapse ja kandis kõrge taewa kodadesse — ning tumm proua jäi leinama. — Tema filmapijarad woo-

lasivad öö vaikuses, — aga tema leina hää ei võinud mitte inimeste kõrwu kosta; — sest ta oli tumm.

Tema abikaas, kuningas, märkas küll et laps kadunud oli, — aga ei teinud sest palju wälja — ning asi läks kõik wanamoodi waguaste edasi.

Mõne aja pärast sai kuninga proua tõise poja — aga sedagi wiis Maria jälle ära, — sest et proua oma süüdi weel ei olnud ülesse tunnistanud.

Kuningas oli mures, aga siiski jäi ta asja arusaamatuse pärast rahule.

Tendes sündsid ajalained, ja nende jooksul sündis kuninga prouale kolmas laps. — Sündimise kesk-öö tunnil ilmus Maria proua juurde ja küsis tuttawal kombel: „Käisid Sa jälle kambris?“ „Ei“ wastas proua — ja selle ütelse pääle oli Maria lapsega kadunud. —

Ka sellgi korral ei oleks proual oma abikaasa poolt midagi paha karta olnud, — aga selle ema oli proua pääle tige. Ta seletas pojale ette, kuidas tema ühe nõiaga abielus elada ning seeläbi suurt pattu tegemat; — sest awalikult olla näha, et nimetatud nõid ise oma lapsed ära moondada.

Kuningas ei tahtnud esiotsja küll seda juttu kuulda võtta, aga kui kära suureks läks, andis ta viimaks luba, et proua peab ära põletatud saama.

Puuhunik seati valmis ja proua pandi sinna päale ning seuti samba külge finni. Warsti sai tuli puude külge süüdatud — ja suitsu pilved tõendasivad, et tuli oma kohust täitis. — Sääli ilmus — prouale üksi nähtavalt — Maria pilvede pääl ja kolm last tema ligi. Ta tõttas proua juurde ja küsis tuttavalt miisil: „Käisid Sa sääli kambriis?“ „Jah käisin!“ vastas proua.

Sell filmapilgul andis Maria tema kolm last kätte — mida kõik rahwas nägi. Selle ime pärast sai tuli rutuste ära kustutatud ja proua tuli — priske ja terve — kolme lapsega tule riidalt alla, — kus tema kuninglik abikaasa teda kaenlasse võttis. Ka võis proua nüüd — nagu kõik terwed inimesed — rääkida.

Terwes riigis oli otsata rõõm, — ja linnudki laulsivad otsjade pääl rõõmu laulu, — öeldakse, et mõned neist sest ajast saadik laulma jäänudki.

(Üles tähendanud: Kaljuwalb.)

7.

Sääl, kus kuningas jala käib,

e h t

kolm wenda.

Wanal kallil ajal hulkusiwad kolm ärapõgenenud wenda metsas ümber. Snimeste sekka ei julgenud nad tulla — ja pidiwad sellepärast metsas wiibima ja ühes ka nälga tundma. Kuu, kaua oliwad nad juba ilma söömata, ning et neil midagi muud nõuu, süüa saada, ei olnud — siis mõtsiwad nad eneste keskes liisku, — kes neist suurema pidi ja seega tõistele rooga andma.

Siis langes kõige noorema wenna pääle, see aga hakkas kõigest wäest wastu paluma. Ta palus enesele weel vähemalt pool päewa aega, lootes, et siis oma otsatu palwete pääle mõnda päästmise kohta saab leidma.

Nad rändasiwad tüki maad edasi, ja kui noorema wenna kord puu otsa oli waatama minna, kuuldi kufke laulu ning koera haukumist. Ta seda imet! — Puu otsast waadates paistis neile üks wana moodu loss filma. Tuule tuhinaga tõtta-

siwad nad sinna! Lossi wärawas tuli neile üks wana naesterahwas wastu, kes juba eemalt t e r e t u l e m a s t ! hüüdis ja kohe neile süüa andis. — Nimetatud wana naesterahwas kõneles neile, et nad ühte lossi olla juhtund, kus nad kaua wõida elada. — Nõnda oli ka. Igapäew anti neile hääd süüa ja ööseks saadeti weel noor tõine pool külge sojendama. Mehed pidiwad aga südamest puhtad olema ja ei mitte kurja mõtlema. Nad lubasiwad seda ja täitsiwad ka mõne aja oma lubamist. — Siiski, Adam öeldakse kõigil inimestel sees olewat ja nõnda ka neil meestel. Kord oliwad nad oma lubamise wastu efsinud ja neid pekseti lossist wälja, — aga mitte palja kättega. Esiimese wennale kingiti üks kepp, mis, kui ta kruwid lahti saiwad käänatud, ilusa läikiwa riietega sõamäe, mooskandid ja ohwitserid enesest wälja saatis. Tõine wend sai ühe mantli kingituseks, — mis, kui seda selga pandi, oma kandjat n ä g e m a t a k s wõis teha. — Kolmandama wenna kingitus oli — üks raha kott, kust ialgi raha otja ei lõpnud.

Kingitused käes, tõttasiwad nad teele ja jõudsiwad ühte linna, kus üks kerge-

meeleline kuninga tüttar elas — kes fangeste kaarta mängis. — Kolmas wend läks temaga oma õnne katsuma. — Nad mängiswad kaua ning wõitsiwad kordamööda. Sääl ütles kuninga tütar: „Minul on koguni ime näha, et sinu raha otja ei löpe. Minu keldrisse weetakse hobusega raha sisse — on aga tihti füiski otjas. Sinul aga ei näita midagi olewat — ja alati on full raha?“ —

Ragu Madam ennast Gewast petta laskis, nõnda juhtus ka selle wennaga. Ta rääkis oma saladuse üles ja sellega oli tema wõit otjas. Kuninga tütar wöttis teda kinni, rööwis tema raha koti ära ja teda ennast laskis ta sinna wisata, „kus kuningas jala käib.“ Mees aga ei olnud mitte surmale tähendatud, pääsis eluga läbi mitme suguste urgaste põgenema. Ta läks tõise wenna juurde ja warastas selle kapi ära.

Sullu uhkusega tõttas ta kuninga tütre maja ette, — tõmbas säääl oma kapi kapid ja torud lahti. — Ja waata imet! Tore, haljas sõjariistades wägi munserdas kuningliku palasti ees. Tema ise sai kuldsed riided selga, ja meie wõime tähendada, et tema päälis oli.

Muusika kära läbi ärkas kuninga tütar omaft röömu unest ja tõttas afna pääle vaatama. Mees pistis oma kapi kofku, wägi kadus ära ja selle asemel kõndis — ta ise — kepp peus, edasi.

Kuninga tütar, kes ka üks kawalamateft oli — sai asjalooft aru, — laskis mehe sisse kutsuda, — hakkas temaga rääkima ja sai kapi omale. Noor lugija armab, et nad armastuseft rääkijid; wõib olla, wõi minagi tean? Niipalju wõin ütelda, et pääle kapi äraandmist mees sinna sama paika küüditati, kus ta enne oli olnud.

Uga ka keegi kord oli mehel õnn, ta sai jälle eluga ilma sisse ning läks ja warastas kolmanda wenna kuue ära. Nagu õeldud, oli kuuel see omandus, et ta oma kanti jat nägemataks wõis muuta! Selle kuuega oli mehel põli. Ta läks kuninga kotta, riidles ja taples säääl, aga keegi ei wõinud teda näha.

Nõnda wältas asi mitu aega ja kuninga tütrele ei olnud ööd ega päewad rahu — sagedaste sai ka tema käest ära wõetud asju taga nõutud. Uga kawalus pidi aitama. Kuninga tütar oli aru saanud, et tema waewaja keegi muu ei olnud, kui

seesama, keda ta wanaleiwa walda oli wisanud. — Ta hakkas nõnda mahedaste rääkima, et mehe süda sees haledaks läks — ja ennast kuninga tütrele awaldas.

Muidugi ei heidetud temaga mitte nalja: ta kuub sai ära mõtetud ja ta ise — tuttavat teed — surma poole saadetud. Surmal aga ei näinud jelligi korral lusti olema tema kallal oma wikatit katsuda. Ta pääsis eluga ja hulkus mööda ilma ümber.

Nõndawiisi rännates juhtus ta kord ühte rohtaeda, kus väga ilusad õunad kaswasiwad. Warsti tõttas ta ühe puu juurde ja wõttis säält õuna ning sõi seda isuga ära. Aga mis sündis? Niipea kui ta õuna oli ära söönud, kaswas talle lamba saba taha. — Ta wõttis ja sõi teise, ning lamba karw (will) ilmus tema naha pääl. — Kolmandat õuna süies oli ta — walmis lammas ja lõi aias kopsu. — „Oh ja Wale-Süri!“ saab lugeja raamatu kirjutaja kohta ütleva, „mis fina tõik ära ei kirjuta!“ Ja sõber, mina ei ole süüdlane, — olen juttu nõnda kuulnud ja kirja pannud, — ehk oled Sina seda tõist moodu kuulnud, sellest ei ole midagi — jutt on ikka jutt. — Aga waatame oma lamba järele. —

See jooksis mööda aida sinna ning tänna, juhtus aga ühe tõise õuna-puu juurde ning sõi säält ühe wana õuna ära. Rae imet! Tema lamba pää kadus ühe pilguga ära ja andis esimese inimese pääle ruumi. Inimese pääga lammas wõttis õunapuu otsast tõise õuna, sõi seda ära ja waata! lamba karw oli kadunud, — ainult suur saba oli weel oma koha pääl. Kolmandamat õuna süües — kadus seegi ära — ja tema pale nägu ja keha kogu, muutis nii ilusaks, — et ilusamat maa pääl wist enam leida ei olnud. — „Ohoh!“ mõtles mees, „nende õunadega wõin ma midagi, korda saata.“ Ta korjas neid mõlemaid tõugu õuni, — ostis omale hobuse ja läks siis kuninga lossi õuni kauplema. Walju häälega pakkus ta oma imetegewat kaupa kõigile. Kuninga tütar oli praegu akna pääl ja filmas seda — ingli-ilust meest all hoowis. Warsti käskis ta tüdrukut waatama minna, mis see ilus mees säääl kaupleb.

Tüdruk tuli alla ja wend rääkis temale oma kauba wälja — ning andis ühe õuna proowiks. — Tüdruk sõi selle ära ja oli nüüd nõnda ilus, et lase aga olla. Nutuga tõttas tüdruk ülesse oma

armulise preilile asja lugu teatama. See nagu arust ära, käskis tüdrukut alla jooksta ja temale ka niisugused õunad õige hulk tuua. Tüdruk täitis kasku ja võttis õuna mehe käest mitu tükki. See aga andis kogu ni tõiist sugu õunu, mis meie pärast poole kuulda saame. Tüdruk tõttas õunadega ülesse ja andis need preili kätte. See, nagu rõõmust joobnud, et nüüd ilusaks saab, tõttas oma kambriisse, pani ukse lukku ja hakkas imet-tegewaid õunu sööma. Ja õunad tegivad ka tõeste imet!

Waewalt oli ta esimese õuna ära söönud — jääl ilmus tema külge, hariliku koha pääle — lamba samba. — Kuninga tütar armas, et iludus seesuguse inetu märkidega pääle hakkab ja ei pannud seda imeksi, — jäi õige rahule ja hakkas tõiist õuna sööma. Niipea, kui ta selle õuna oli ära söönud — ilmus tema loomuliku naha asemele — lamba nahk, ainult inimese pää oli weel. Tema endise oleku tähendusiks. Mis see tähendab? küsis kuninga tütar iseeneses — ja hakkas kolmat õuna sööma — ja sellega ühes oli kuninga tütar lambaks saanud ja põksutas mööda jaali põrandut sinna ja tänna. —

Mõni päew läks nõnda edasi ja ku-

ninga tütar wiibis lambana omas tubades. Teendrid, kes teadsiwad, et kuninga tütar ennast ilufaks muudab, ei julgenud teda eksitama minna.

Sääl tuli aga kuningas kodu ja tegi iluduse audumisele otja. — Et keegi seest poolt wastu ei kostnud, laskis kuningas luku puruks teha ja tungis tuppa. — Aga oh! oma tütre asemel leidis ta lamba toast.

Kuningas oli aga üks tubli nõiduse kunstide arusaaja — ja mõistis warsti mis asja lugu tähendas.

Nüüd pidi abi leitud saama. Pea laskis kuningas kõiges riigis kuulutada: „Kes arstide seast mõistab kõige imelikumat haigust terweks teha — tulgu kuningas kojasse oma osawust näitama!“

Wend luges ka seda kuulutust ja mõtles iseeneses: „Siin wõin ma midagi toimetada.“

Warsti ostis ta omale kirju (nagu rahwas ütlewad: lapitud) hobuse ja sõitis kuningliku maja poole. Sinna saades wiidi teda lambaks moonatud kuninga tütre juurde ning kästi arstida. Sääl rääkis wend kuningale: „Tahate teie, et mina Teie tütre terweks pean tegema, siis kuulge mu nõuu!“

1. Siit 24 jülba 4 jalga ja 2 tolli eemale peate Teie ühe wihtlemise sauna ehitama.

2. Peate mulle kolm keppi tegema, üks rauast, tõine wasest ja kolmas hõbedast. Ka peate pääle seda weel kõik, mis ma aga ial käsen, täitma.

Häda sees pidi kuningas lubama. — Saun sai ruttu ülesse ehitatud ja nõuetawad kepid valmistatud. Oli kõik walmis, siis tiris arst lamba sauna ja hakkas leili andma. Kui õige palaw oli, siis andis ta lambale ühe õuna ja peffis raudkeppiga, läbi ja hästi läbi.

Silmapilk kadus lamba pää ja kuninga tütre pää tuli asemele, — muialt feha aga oli weel lamba loomuses.

Nüüd andis arst käsku, et üks iseraha andaw kott peab tema kätte toodama. See sündis silmapilk.

Nüüd wiis arst pool-lambalise kuninga tütre uueste palawuse sisse, peffis teda wass keppiga armetumal kombel — ja andis wiimaks talle ühe õuna ära süüa. Riipea kui kuninga tütar õuna oli ära söönud — kadus temalt lamba kombe ja nägu, ainult saba oli weel mälestuseks alles. Uueste andis arst käsku, et üks

ime kepp, kuninga tütre salajamast kamb-
rist peab tema kätte toodama. Keegi ei
julgenud selle sunduse vastu rääkida ja
mõne filmapilgu pärast oli — kepp arsti
käes. Kolmat korda wiis arst kuninga
tütre leinu (leili) sisse ja hakkas teda
hõbedase keppiga nuutima. Kui hulk aega
nõnda oli udinud, siis söötis ta kolmanda
õuna ära — ja kuninga tütar seisib omas
olekus tema ees. Kutuste andis arst käsu,
et üks kuub, kuninga tütre salajamast kamb-
rist peab tema kätte toodama. See sün-
dis. — Nüüd söötis weel arst kuninga
tütrele „ühe ilusaks tegewa õuna“ ära ja
see läks nõnda jumefaks ja priskeks, et
maewalt maa pääl niisugust võis leida olla.

Oli see sündinud, siis wiis arst tütre
kuninga kätte — mis üle see väga rõõ-
mustas. Tänu palgaks lubas ta tütre
arstile naeseks — kes pakkumise vastu
wõttis ja nüüd kuninga wäimeheks sai.
— Et nad enam ei ela, võib lugija isegi
arwata.

See hääd — siis leiad hääd — ehk
kuida lükkad, nõnda lähed.

8.

Õnnelik noormees.

Ühes juures linnas elas waene noormees oma emaga ja toitis ennast wilja kauplemisega. Kui tema ühel päewal omast majast wälja astus, nägi ta uulitsa pääl oma toa ees üht wäikest meest edasi ja tagasi jooksmas. Ta kutsus teda sisse, mis see ka tegi. Mõne aja pärast saiwad nad nõnda sõbraks, et wäikene mees tema juurde elama jäi ja teda kaupluses awitas. Nüüd juhtus aga, et kõik säält linna kaupmehed oma kaubaga wõerale maale pidiwad minema. Lõised täitsiwad omad laewad kalli kaubaga täis, mis ka meie noormees tahtis teha. Säält tuli wäikene mees waelele ja ütles: „Ei, nüüd pead sina minu käsku täitma! — Pane linu laewa sisse — ja siis hakame sõitma!“ Noormees ei julgenud wastu panna, waid täitis wana mehe soowi. — Laew sai täis laaditud ja hää tuulega purjutasiwad nad sadamast wälja ning jõudsiwad õnnelikult ja ilma hädata wõõra sadamasse.

Nad oliwad kõige rutemalt sinna jõudnud ja hakkasiwad oma kaupa müüma. Kõik inimesed, kes sadamasse tuliwad —

tõttasivad nooremehe laewa juurde ja ostfi-
wad linu. — Kui tõised kaupmehed sinna
jõudsid, oli nooremehe kaup juba ammugi
müüdud. Et tall aega küllalt oli, siis läks
ta mõõrast linna vaatama. Nulitsaid
mööda edasi kõndides jõudis ta ühe kiriku
juurde, mis talle iseäralik wälja näitas.
Ta kuulas selle üle järele ja sai teada, et
säl kirikus juba kaua aega üks furnuks
nõiutud kuninga tütar wiibida. Kes teda
tahta ülesse aratada, pidada kolm ööd
säl kirikus walwama. Walwajale saada
suur palk antud, — aga siamaale ei olla
weel walwajat leitud. Noormees, seda
juttu kuuldes, hakkas iseäralikult mõtlema.
Wõib olla, ehk saaksin siin õnne leidma?
arwas ta ja kõndis sadamasse. Säl
rääkis ta asjalugu wäikelele mehele, et tema
tahta wahtima minna. Wäike mees was-
tas: „See töö saab sull raske olema, —
siiski wõid minna; mis sull raske on, seda
saan mina aitama ja õpetama.“

Raup sai kindlaks tehtud ja noormees
läks wahtima.

Shtul kirikusse minnes õpetas wana-
mees teda. Ta pidi altari laua pääle
kolm küünalt põlema panema, nende juures
leisma ja lugema. — Enese kaitsmiseks

pidi ta kolm kriipsu ümber altari tähenda-
dama. Kirikus mõis mis tahes sündida,
süiski ei olnud poisil luba häälitseada ega
käratseda.

Enne keskööd ilmusivad poisid ümber
kõiksugu hirmutused. — Ta nägi kitsesid,
huntisid, karusid — ja palju muid hirm-
said loomi. Keegi aga ei tulnud lähed-
damale, kui üle esimese kriipsu. Kui aga
kell juba 12 oli löönud, — kadusivad
kõik ja noormees mõis kunni hommikuni
rahuliste puhata.

Kui kuningas hommikul vaatama tuli,
oli tema rõõm, et nooremehe elus leidis,
otsata suur. — Ta maksis poisile palga
ära ja palus teda tulemal ööl jälle tulla,
mis poiss ka lubas.

Õine õhtu, öö käskjalg, jõudis kätte
ja väike mees tuli jälle noortmeest õpe-
tama. Ta tegi sell õõsel nõndasama nagu
minemal korral, ainult selle wahega, et ta
nüüd ise altari laua pääl oli, ja küünalt
enele ees hoides luges. Oh, mis sugused
hirmutused käisivad teda piinamas! Tema
ei tõstnud oma silmigi nende pääle, waid tegi,
nagu poleks midagi tähelepanemise wäärt
olemas. Nõnda wagusalt luges ta jedasi.
Sell korral olivad hirmutajad aga märksa

julgemad. — Zuba tulivad nad üle tõise kriipsu, ainult kolmas kriips kaitseb weel poisi elu.

Õnneks lõi kell kiriku tornis 12 ja — hirmutusel olivad nagu tina tuhka kadunud. —

Tõisel hommikul leidis kuningas teda niisama priskest ja terwelt nagu eila hommiku. Kuninga rõõmul ei olnud piiri! Ta hakkas poisi kaela ümber kinni ja palus teda filmameega homme õösel jälle tulla. —

Kolmandamal õhtul õpetas väikene mees nooremehete kõik kätte, mis ta õösel kirikus pidi tegema. Täna, rääkis ta — pead sa omale ühe nõõri võtma ja seda kiriku lakke ülesse riputama. Kesköö ajal tõuseb furnu puusärgist ülesse ja tahab sind ära murda. — Siis pead sa seda nõõri mööda üles lakke jooksuma, — ta tuleb järele, — sina tule maha ja tõmba altari päält wiina karikas — kalla tema pähä, siis saab ta elavaks inimeseks ja sinu töö on lõpetatud.

Nõnda sündis ka. Kesköö ajal tõusis furnu üles — poisiks nägi seda, jooksis nõõri mööda ülesse kiriku lakke — furnu aga jalutas järele. — Ei see lugu korda

lähe, armas poiss — ning tuli lae alt maha. Põrandule saades tõmmas ta altari päält karika, mis wiinaga täidetud oli ja waldas oma tagaajajale pähä. — Sellamal filmapilgul jäi see rahule ja langes oma päästja kaela. Noormees oli väga ilus, — siis ei ole ka imeks panna, kui kuninglik neiu teda — nõnda öelda — armastama hakkas.

Enne kui mõni tund mööda läks — tunnistasiwad nad tõine tõisele igawest armastuse truudust.

Kui kuningas hommiku wara neid waatama tuli, — ehmatas ta väga ära — sest ta armas neid mõlemaid suruud olewat. Tema ehmatuse muutis aga pea rõõmuks, sest magaja paar ärkas üles. Oh seda õnne ja rõõmu, mis nüüd oli! Kuningas tahtis rõõmust lõhki minna. Tütar rõõmustas, et tall ilus peigmees on.

Nõnda sai see waene noormees kuninga wäimeheks — kes siis ka hästi walisles. Ka oma sõpra „wäikest meest“ ei unustanud ta mitte ära. Meie ütleme, et see koguni ministriks sai, ja sellega on jutt lõpetatud.

Toeste sündinud lood.

7.

Naljaked sandid.

(Sündinud lugu.)

Mõne kümne aasta pärast tagasi elanud Tartu ligi ühes wallas, mille nime ma ei nimeta, paar prisket noort meest. Säält mõni hää werstakene eemal olnud üks kõrts ja seda ilustanud tema pere-mehe kaks punase põselist tütar. Nõnda siis — armame kofku — 2 poissi — kaks neiut, kofku neli. — Koolijüts, kas on tösi? Aga, mis meie rehkendusest räägime — tõttame asjale. Nimetatud noored inimesed olla ükstõisele natukene sügavaste filmi waadanud ja säält samast ühe tõise meelest armsaks jäänud. — Kuida enne öeldud, — elanud peiud neiudest mõne hää kufe sammu kaugel ning sellepärast ei ole wõimalik olnud tihti kofku saada. Sääraline põhjus olnud weel see, et siis tõised inimesed wähest oleksiwad aru saanud — sest wana sõna ütleb: „Külas palju lapsi, lastel laiad filmad.“ Aga meie tuntud noored mehed olid ka walad. Nagu Liiwimaal (ka Gestimaal)

see wiisiks on, lähewad peiud laupäewa õhtul oma neiufesi waatama. Ra muudel öödel hulgutakse ümber, — mis küll wäga halb wiis on, — aga minu asi ei ole kumbeid seletada, neid kiites ehk laites, waid mull on jutuga tegemist.

Küüsiugusid laupäewa öösi käimisi tahtsiwad meie noored mehed ette wõtta, aga et ilma käes tühja juttu ei oleks, pidiwad nad kawalust pruukima.

Esimene neist noortest meestest, kes kaswu poolest pikk ja tugew oli, — muutis ennast pimedaks sandiks, ja — tema seltsimees, wähedlane, wõttis juhi ammeti oma pääle. Eht näruses sandi riides sammusiwad nad edasi — juht ees ja sant järel — nõnda kui loomulikult kunagi.

Nõnda käisiwad nad mitu ja mitu korda seda teed.

Wahest juhtus see õnnetus osaks, et wäga wara oliwad tulnud — ja siis pidiwad nad kõrtsi laua pääl aega wiitma. Sagedaste tõi helde kõrtsi eit neile sooja suppi, kanika leiba ja mõne silgu, mida siis noored mehed, kui sandi nimest ja auust ilma jääda ei tahtnud, — ära pidiwad sööma. — Nad söiwad ja naerisiwad.)

Tuli aga õnnis õhtukene, kus noored nugisfilmad lakka magama läkšivad — siis ei viibinud sandid enam kõrtsi laua pääl, waid neid ootas lakkas pehme ase ja säääl pääl kena armurikas neiuke. Hommikul, kui tõised ülesse ärkasivad, ei olnud santisi kusagil leida — need olivad juba kus seda tõist läinud, ehk nad ei olnudki enam sandid. Nõnda tuuris see kõik umbes kaks aastat, ilma et wanemad inimesed aru oleks saanud. — Et santidel küll häda ja wiletsust oli, siiski ei jätnud nad käimist järele, — waid käiswad ikka edasi.

Lugijal — iseäranis noorel. — on juba wist mõttes mõlkumas — ja tahab ütelda: „Eks neist wiimaks siis ikka paar saanud.“

Ta sõber, peaaegu oled naela pihta koputanud; aga siiski mitte täieste. Wanemast neiust sai küll pikemale mehele (sandile) kallis kaasakene — aga juht? See ei koristanud oma mitte ära. „Tah, mis säääl teha!“ ütleb lugija — „ei ole midagi parata,“ kostan mina. Nõnda oli järane santide lugu.

Uuustatud Cesti neiud ja peiud! Kas teie seast keegi saaks oma kallikese

eeft sandi riided selga panema ja kapi kätte wõtma? Ma arwan, et Teie wastutate „Jah küll!“ — ja sellepärast lõpetan ma oma jutu ära.

Kas oli meelega järel?

10.

Igatsew priiuse nõudmine.

Gestlaste pärispõlwe lõpetusel elanud meie maal grahw S. Temal olnud palju orjastid (nõndanimetatud pärisinimesi), kellega ta aga väga inimlikult ümber käinud. Palju neist olivad L. linnas kaupmehed ja palju elasivad priitahtlikult siin ja sääl. Armuline grahw ei pigistanud nende priiust sugugi — aga tema orjade kirjast ei wõinud nad mitte lahti saada.

Üks mees sellesama grahwi sulastest oli Peterburi linnas elamas, — ta oli enesele sinna juba poe asutanud ja kauples tubliste.

Grahw laskis seda kõik sündida — ja rõõmustas ennast selle üle. Nagu inimestel üleüldse see wiis on, tahtis see noormees enesele ka kodutana kosida. Ta

sai ühe kodaniku sugust neiuga tuttawaks ja nende tutmus muutis ennast armastuseks.

Neiu wanematel, kes, nagu öeldud, kodanikud olivad — ei olnud nooremehe wastu midagi — aga ta oli pärisori! — Minult see rõhus nende südant. Nad andsiwad nooremehele teada, et kui see nende tüdart tahab saada — siis enne ennast orja nimest peab wabastama. See sõnum oli nooremehele kurb, otsatu kurb kuulda.

Ta teadis, et grahw teda ialgi ei saa priiks lubama, ja see mõte rõhus ta südame pääl. Aga himu priiuse järele lehtas tungiwalt tema südames ja waimustas raskele ettewõttele. Pea jättis ta päälinna selja taha ja tõttas E. linna poole, kus ligidal nimetatud grahw elas. Ta sai grahwile jutule ja palus teda ennast priiks lasta. Ka jutustas ta grahwile, et tema sääl kaubelda — ja nüüd tahta naist wõtta. Grahw andis temale kõigeks lahket luba — aga priiust mitte.

Kui noormees nägi, et palwe süin piibli tõutust täita ei jõudnud — hakkas ta küsima: „Kas mitte raha eest ennast lahti ei saa?“

Grahw ei tahtnud esiotsa küll lubada — aga kui noormees kõneles, et selle asja küll ka tema pruudi õnn seisab, siis andis grahw järele ja lubas — aga hinna summa oli määratu suur.

Sellest kõigest ei hoolinud kaupmees midagi — tema mõttes olivad ainult pruut ja priius. Rutuste tõttas ta päälinna tagasi ja hakkas oma kraami ära müüma. — Kraam sai müüdud — aga weel puudus nimetatud summast. Ta müüs oma riide hilbudki seljast ära — aga priiust pidi saama!

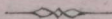
Oli nõutud summa koos, siis tõttas kaupmees tõist korda nimetatud grahwijuurde. Raha summa kätte lugedes — sai ta priiuse luba, mis andmise juures grahw aga ütles: „Kui sull pulmad on, siis kutsu mind ka pulma!“

Nüüd ruttas noormees oma kodu poole tagasi ja wiis suure rõõmuga oma priiusekirja pruudi wanemate kätte. Et ta nüüd küll weriwaene oli, siiski ei põlganud pruut ega tema wanemad sellepärast teda mitte: nad lubasivad temale hää meelega oma tüdart ja oma wanemate õnnistust. Nad olivad ise rikkad ja ei pannud warandusest suuremat tähelegi.

Pulmapäew ilmus ja tõiste pulmaliste seas oli ka grahw S. Pääle laulatust kutsus see noorepaari enese juurde ja andis õnne soovides peigmehe kätte ühe paki. Kui see sedita lahti tegi, leidis ta säält seeft oma priiuse eest antud raha ning pääle sedita weel ühe suure summa. Ka üks kiri oli säält ligi ja selle pääl seisiwad järgmised sõnad: „Sinu lindla armastuse eest!“ —

Kes oli nüüd rõõmsam, kui nimetatud noormees. Tuhandel õnnesoowidel lahkus auus grahw pulmamajast. Ka tema enese süda oli rõõmus, tundes, et ta täna kae inimesele õnne oli walmistanud. —

Andke auu, kellel auu tuleb anda. —
Auustage sedita, kes auusat tööd teeb.

-amlyq etäiöt oi äunli areäpamlyq
 -uat elääp. © udyrg oi ilo äaot etäil
 latust kutus se noortari enes juure
 ja andis äune joortides pignephe fätte iipe
 ta äidil igil lasti tegi leidis ta
 naha outua tse äjuure äune tse tääi
 ning pääle seon wael iipe juure jumma.
 ääq ellä oi igil ääi ilo tiri äii oi
 aloni mi © : äaot äägruht äaäi
 armastuse est! —

outatemin iut, maäiäöt äüin ilo ää
 äuntes. Äuädel äuntesoortel lastel
 äune äaot ää. Ääpamamlyq udyrg äune
 iipe oli ääuntes, tundes, et ta ääna laste
 äuntes ääne oli ääuntes. —

Ääde äun, tälle äun tulle ääna.
 Ääuntes seon, ää äuntes ää ää.

[Handwritten signature]

Mõni Eesti noormees oleks mõnda juttu, laulu jne üles tähendanud, aga mõtleb: „Oh, ma ei mõista õigeste kirjutada, ei oska kirja märkisi, kuis wõin ma julgeda oma kirja mõne targema mehe kätte anda!“

Oh sõber! See on full asjata kartus! — Mõnda kui lese naise weereng kiiduwääriline and oli — nõnda on ka sinu üles tähendatud jutt ja laul, — auus kiiduwääriline töö. —

Wisake maha kartused — astuge julgest wana õisi nopima! Pea saab aeg tulema kus see juba hilja on. Korjake nõnda kaua kui weel midagi leida wõib.

Seda soowib kõigest südamest
raamatu kirjutaja.

Nov. 16, Fr. 1928.

